

ТИПОВІ ПОМИЛКИ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ ТА ЗАСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

За роки розвитку машинний переклад пройшов шлях від простих словникових заміन до нейронних мереж, які опрацьовують речення цілісно. Такий прогрес став можливим завдяки стрімкому зростанню обчислювальних потужностей та появі великих багатомовних корпусів текстів, на яких навчаються сучасні моделі. Проте навіть найсучасніші системи, як-от Google Translate та DeepL, досі припускаються характерних помилок - особливо в мовних парах із суттєвими граматичними та культурними відмінностями, якою є пара англійська - українська.[1] Дослідження природи цих помилок є важливим як для розвитку технологій перекладу, так і для практики редагування машинних текстів.

Найпоширеніші помилки машинного перекладу з англійської на українську трапляються в трьох категоріях: граматичні, лексичні та прагматичні. Більшість граматичних помилок пов'язані зі схилянням іменників, узгодженням роду, а також перекладом англійських артиклів та їх відсутністю в українській мові.[2] Переклад неоднозначних слів, фразеологізмів/ідіом може містити лексичні помилки, спричинені буквальним перекладом зазначених елементів. Прагматичні помилки стосуються реєстру мовлення - системи не завжди розрізняють формальну та розмовну мову.

Сучасні методи виправлення помилок базуються на технології автоматизованого постредагування (Automatic Post-Editing, APE), де окрема нейронна мережа аналізує результат перекладу і вносить корективи.[3] Крім того, великі мовні моделі, наприклад GPT, демонструють здатність виявляти й виправляти перекладацькі помилки при правильно сформованому запиті, що відкриває нові можливості для гібридного підходу - машинний переклад разом із ШІ-редагування.

Ця тема має просту та практичну цінність, оскільки знання про поширені помилки дозволить розробляти системи перекладу двома способами, а також навчити студентів аналізувати машинний переклад та ефективно його редагувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Forcada M. L. Making Sense of Neural Machine Translation // *Translation Spaces*. – 2017. – Т. 6, № 2. – с. 291–309.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: навч. посіб. – Вінниця: Новакнига, 2004. – 576 с.
3. Chatterjee R., Freitag M., Negri M., Turchi M. Findings of the WMT 2020 Shared Task on Automatic Post-Editing // *Proceedings of the Fifth Conference on Machine Translation*. – 2020. – с. 646–659.